

Fem konserverande år med Ringholm

Kolumn: Lars Jonung om hur radikala drömmar förverkligas.

■ Kolumn

Lars
Jonung

FÖR NÅGRA VECKOR SEDAN möblerade statsministern om i regeringen. Enligt hans ordval "toppades" regeringslaget. För att fortsätta det idrottsliga bildspråket: finansministern Bosse Ringholm ställdes "offside" genom att utnåmnas till vice statsminister.

Vad utträttade då Ringholm som finansminister? Det är lätt att konstatera att Ringholm inte blev någon förnyare som Kjell-Olof Feldt, ingen ideolog som Ernst Wigforss, ingen skattechöjare som Gunnar Sträng, ingen krisbekämpare som Ingemar Mundebo och Anne Wibbe och ingen budgetsanerare som Göran Persson. Han har inte varit djärv och nydanande: inte hejdat kostnadsökningarna i socialförsäkringarna, inte reformerat skattesystemet, inte begränsat det underliggande utgiftstrycket.

Ringholm framstår som den mest konservativa av alla finansministrar under efterkrigstiden. Han har slagit vakt om det bestående. Hur kan denna konservatism förklaras?

Jag vill söka svaret i det ideologiska bagage som Ringholm bar med sig till finansdepartementet 1999. Det finns väl dokumenterat i de tre skrifter han publicerade för omkring 30 år sedan: Socialism - en diskussionskurs från 1971, Ett socialistiskt samhälle 1972 samt I hela folkets händer - ett studiematerial om socialistisk ekonomi och planhushållning 1976. Vidare bör Förstatliga privatbankerna från 1969 nämnas, där Ringholm är en av författarna. Dessa tillsammans med "Att vinna medborgarna för socialism" i vänboken till Tage Erlander 1969 utgör i stort Ringholms samlade skrifter. Konsekvens utmärker valet av titlar: samtliga innehåller ordet socialism eller förstatligande.

VAD ÄR DET DÅ FÖR världsbild som möter oss? För dagens läsare är det som att stiga in i en ideologisk tidskapsel från en svunnen tid.

Målet för Ringholm är ett Sverige byggt på demokratisk socialism: ett land som valt en annan väg än kapitalism eller kommunism. Kapitalismen förkastas för att den leder till "permanent arbetslöshet och stigande inflation" och ofta till diktatur. Med sin socialism vill Ringholm skapa "frihet för de många i samhället", "utom möjligen" för "det lilla fåtal" som är "ägare och företagare". Detta samhälle är genomsyrat av "solidaritet".

Medlen för att nå detta mål är flera. Fackföreningarnas makt ska stärkas, den offentliga sektorn öka, det statliga ägandet och Kooperationen gynnas. Det privata ägandet ska trängas tillbaka. Det är ju så att "de allra flesta människor har inte någon som helst chans att bli egna företagare". "Den enda möjligheten" att starta och driva nya företag i Ringholms Sverige är därför att göra det i statlig eller kooperativ regi.

Förstatligandet av affärsbankerna är ett viktigt medel. Läkemedelsindustrin, apoteken, oljedistributionen, elkraften, krigsmateriels- och begravningsbranschen står sedan i tur att socialiseras "för att öka samhällets och löntagarnas inflytande över näringslivet". Planhushållning är helt enkelt "nödvändig".

Ringholms ideologiska inspirationskällor är flera, i första hand den demokratiska socialismen hos Ernst Wigforss. Han lyfter också fram positiva internationella experiment som Jugoslaviens med arbetarstyrda företag och Perus med löntagarfonder. Castros Kuba illustreras med en teckning av arbetare i sockerrörsfälten med den glada texten "Här jobbar vi för ett gemensamt mål". "Det frivilliga arbetet i sockerodlingskampanjer" likställs med "Per Albins envetna framhävande av broderskapet".

Utvecklingen i det kommunistiska Östeuropa är på både gott och ont. Till det positiva hör bland annat den höga tillväxten och "ett av världens bästa utbildningssystem". Till det negativa får "begränsad personlig frihet" räknas. Sovjet fungerar som ledare i Östeuropa "på samma sätt som USA för många länder i västvärlden".

HOTEN MOT RINGHOLMS Dröm-Sverige är många. En allvarlig fara är uppköp av svensk industri genom multinationella företag. Hans lista över dessa toppas av de amerikanska bjässarna GM och Ford. Risker med utländskt ägande belyses i en teckning där en metallarbetare varnar: "Passa er grabbar här lönar det sig inte att mucka. Det är Västtyskland som äger företaget."

Även EEC - dåtidens EU - är en fara liksom TV-satelliter. Dessa kan "undergräva jämvikten i opinionsbildningen". Hot finns även inom arbetarrörelsen i form av "kvardröjande liberala" värderingar.

Detta var Bosse Ringholms politiska program, vilket han för övrigt delade med många av sina socialdemokratiska partikamrater. Vad jag vet, har han inte senare tagit avstånd från det. Och varför skulle han? Det är grunden för hans politiska karriär.

Vad gör då en Bosse Ringholm med denna ideologiska ryggsäck när han träder till som finansminister i en värld där liberalismen - inte socialismen - blivit den dominerande synen? Jo, han gör som Bosse Ringholm gjort: nämligen ingenting. Målet för honom måste rimligen vara att försöka hålla tillbaka den liberala marschen så gott det går genom att slå vakt om det bestående, det som redan uppnåtts i hans politiska program som det höga skattetrycket, de existerande transfereringssystemen, fackets unika makt, allmännyttans privilegier, apoteksmonopolet och så vidare.

Kort sagt, det gäller att vara så konservativ - så samhällsbevarande - som möjligt. Just detta blev Ringholms insats som finansminister.

Så förverkligade han sin ungdoms radikala drömmar.